

ԿԱՐԾԻՔ

Ալվարդ Գարեգինի Սարուխանյանի «7-9-րդ դասարանների «երկրաչափություն» առարկայի հարթաչափության հասկացությունների սահմանումների ուսուցման մեթոդիկա» ատենախոսական աշխատանքի մասին

Հանրահայտ է, որ հանրակրթությունում դասավանդվող յուրաքանչյուր մաթեմատիկական նյութի հիմնական տարրը, գլխավոր «հերոսը» հասկացությունն է, որի շուրջ էլ հյուսվում է համապատասխան նյութը կամ պատումը: Առանց այդ տարրի իմացության, ըմբռնման, հասկանալու անհնար է նյութի մյուս տարրերի յուրացումը, տարրեր, որոնք վերաբերում են հենց այդ տարրի կամ հասկացության հատկություններին, դրանց ապացուցումներին կամ դրա վերաբերյալ խնդիրների լուծմանը: Հետևաբար, նյութի յուրացման հաջողությունը անմիջականորեն կախված է նրանից, թե ինչպես է սովորողը յուրացնում ուսուցանվող հասկացությունը:

Գրախոսվող աշխատանքի հեղինակը միանգամայն ճիշտ է գնահատում այդ ուղղությամբ մեզանում առկա իրավիճակը. ինչպես դասագրքերում, այնպես էլ դասավանդման գործընթացում նյութի ուսուցչական ներկայացումներում հիմնականում նախ տրվում է հասկացության սահմանումը, այնուհետև անցում է կատարվում նրա հատկությունների թվարկմանը և կիրառություններին: Արդյունքում՝ սովորողները մեծ մասամբ կամ շատ դեպքերում չեն յուրացնում կամ չեն հասկանում հասկացությունը, նրա սահմանման մեխանիկական, թեկուզ և ճշգրիտ կրկնությունը միայն սերտում է նշանակում: Այսպես օրինակ, վստահորեն կարելի է ասել, որ աշակերտների չնչին տոկոսն է հասկանում ածանցյալի իմաստը, բայց ճնշող մեծամասնությունը հաջողությամբ կարող է հաշվել տարրական ֆունկցիաների ածանցյալները:

Հասկացությունների կարևորության հետ միասին դժվարանում է դրանց ուսուցման մեթոդիկան, ինչը իրականացվում է մի քանի փուլերով, որոնցից էլ ամենադժվարը նրա սահմանումն է: Ատենախոսը հետազոտության առարկա է դարձրել հենց մեթոդական այս փուլը՝ լուսաբանելով այն երկրաչափական նյութի հենքի վրա:

Ներկայացվող ատենախոսական աշխատանքը բաղկացած է երկու մասից կամ գլխից: Առաջին գլուխը ունի նախապատրաստական բնույթ: Թեև այն վերնագրված է «7-9-րդ դասարանների «երկրաչափություն» առարկայի հասկացությունների սահմանումների համակարգը», սակայն իրականում ավելի լայն գործառույթ է իրականացվում՝ այնտեղ ներառելով հետազոտության իրականացման համար անհրաժեշտ մեթոդական, երկրաչափական և տրամաբանական գիտելիքների ողջ տեսական պաշարը: Գլխի վերնագրում նշված համակարգը ներկայացմանը նախորդում են հասկացության սահմանմանը ներկայացվող պահանջների և տեսակների, հասկացության գաղափարի սահմանման վերաբերյալ առկա մոտեցումների ու ձևավորման փուլերի, հասկացության ուսուցման տեսական հիմունքների վերաբերյալ ընդարձակ և ամբողջական դիտարկումներ:

Երկրորդ՝ «7-9-րդ դասարանների «երկրաչափություն» առարկայի հարթաչափության հասկացությունների սահմանումների ուսուցման հիմնախնդիրը և լուծման ուղիները» գլուխը սկսվում է սահմանումների ուսուցմանը վերաբերող մեթոդաբանական հարցերի քննարկումով: Այստեղ, «Սահմանումների ուսուցման մեթոդաբանական հարցեր» ենթագլխում նախ կանգ է առնվում սահմանումների ուսուցման ուղղությամբ աշակերտների թույլ տված տիպական սխալների վրա: Այնուհետև անցում է կատարվում հասկացության ձևավորմանն ուղղված՝ առաջին գլխում դիտարկված պահանջների ամբողջացմանը: Քննարկվում են հասկացության յուրացմանը և կիրառմանը ներկայացվող պահանջները, որոնց չկատարելն էլ, ըստ ատենախոսի, դառնում է հասկացությունների սահմանման ուսուցման մեթոդիկայի հիմնական թերությունը: Եվ այդ թերության հաղթահարման ճանապարհը նա տեսնում է հասկացությունների սահմանումների լիարժեք յուրացմանը նպաստող խնդիրների կամ առաջադրանքների ստեղծման մեջ: Ինչի համար ատենախոսը ընտրում է անհրաժեշտ մեթոդաբանական մոտեցումներ, որոնց հիման վրա էլ մշակում է հասկացությունների սահմանումների դասավանդման իր մեթոդիկան:

Ատենախոսի առաջարկած մեթոդիկան շարադրվում է երկրորդ գլխի հաջորդ՝ «7-9-րդ դասարանների «երկրաչափություն» առարկայի հարթաչափության հասկացությունների սահմանումների ուսուցման մեթոդիկան» ենթագլխում: Մեթոդիկայի հիմքում ատենախոսը դնում է հասկացության սահմանման տիրապետման ուղղությամբ է. Այվազյանի կողմից մշակված մեթոդաբանության և իր կողմից մշակված խնդիրների համակարգի գուգորդումը: Առաջարկվող մեթոդիկան մեկնաբանում է առանձին օրինակներով՝ դիտարկվող դասարաններից յուրաքանչյուրի համար:

Եվս մեկ ենթագլուխ ատենախոսը նվիրում է հարթաչափության հասկացությունների սահմանումների ուսուցմանն ուղղված տիպային խնդիրների իր կառուցած համակարգին: Նշում է դրանց հիմքում դրված սկզբունքները, առանձնահատկությունները և մոտեցումները: Վերջին ենթագլխում կատարվում է մանկավարժական գիտափորձի նկարագրությունը: Այն անցկացվել է ինչպես ուսուցիչների, այնպես էլ աշակերտների շրջանում: Գիտափորձի արդյունքներով ատենախոսը հաստատում է իր առաջարկած մեթոդիկայի արդյունավետությունը:

Աշխատանքը գերծ չէ թերություններից: Մասնավորապես, միայն հասկացությունների սահմանումների ուսուցման մեթոդիկայով սահմանափակվելը որոշ դեպքերում կաշկանդել է և հնարավորություն չի տվել ավելի համակողմանիորեն ու ամբողջական հետազոտելու և ներկայացնելու հասկացությունների ուսուցման հիմնահարցը: Մասնավորապես հետաքրքիր կլիներ կատարված ուսումնասիրությունները համալրել հասկացության մոտիվացիային ուղղված խնդրի լուծումով: Սակայն հարկ է նշել, որ հեղինակը հաջողությամբ կարողացել է լուծել իր առջև դրված խնդիրը նաև առկա սահմանափակության շրջանակներում:

Նկատվում են նաև լեզվական վրիպումներ /օր., էջ 64, 5,6-րդ ստղ ներքևից/, տառերի ոչ միատեսակ օգտագործում /օր. էջ 34, 10-րդ ստղ ներքևից/, բառի ոչ տեղին օգտագործում /էջ 42, 4-րդ ստղ ներքևից/: Նկատի ունենալով դիտարկված մտահանգումների կարևորությունը, հավանաբար լրացուցիչ բացատրության կարիք

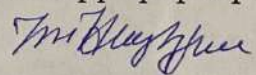

ունեն էջ 54, 55-ում բերվածները, որոնց համար ատենախոսը բավարարվել է միայն հղումներով:

Արված դիտողությունները սակայն տիպական չեն և ամենին չեն ազդում ատենախոսության գիտական մակարդակի վրա: Ընդհանուր առմամբ գրախոսվող աշխատանքը գրված է գիտական պատշաճ մակարդակով, ատենախոսի կողմից կատարարվել են գիտամեթոդական ինքնատիպ մոտեցումներ, ստացվել են տեսական և գործնական նշանակություն ունեցող արդյունքներ:

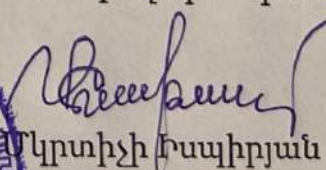
Այսպիսով, Ալվարո Գարեգինի Սարուխանյանի «7-9-րդ դասարանների «երկրաչափություն» առարկայի հարթաչափության հասկացությունների սահմանումների ուսուցման մեթոդիկա» ատենախոսական աշխատանքը գիտական պատշաճ մակարդակով գրված, ամբողջական, ավարտուն, տեսական և կիրառական նշանակություն ունեցող արդյունքներով հետազոտություն է և համապատասխանում է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ԲՈԿ-ի ԺԳ 00-02 դասավանդման և ուսուցման մեթոդիկա /մաթեմատիկա/ մասնագիտությամբ մանկավարժական գիտությունների գծով թեկնածուական ատենախոսություններին ներկայացվող բոլոր պահանջներին, իսկ ատենախոս Ալվարո Գարեգինի Սարուխանյանը արժանի է նշված մասնագիտությամբ մանկավարժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհման:

Մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր

Համլետ Սուրենի Միքայելյան

Համլետ Սուրենի Միքայելյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝ Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գիտական խորհրդի փոխտնօրեն

Խաչատրյան Մկրտիչի Իսախրյան

03.10.2023 թ